

Kijk op Hengelo - Binnenstadsdebat

De gemeente Hengelo heeft Het Oversticht gevraagd een bijdrage te leveren aan het Binnenstadsdebat dat tot ideeën voor een sfeervoller en gezelliger stadscentrum moet leiden. Deelname wordt mogelijk gemaakt door de provincie Overijssel in het kader van het Programma Naoorlogs Bouwen in Overijssel (voor meer informatie zie www.oversticht.nl)

De grote verwoesting

De meeste steden hebben een historisch stadscentrum. Tijdens de Tweede Wereldoorlog is een aantal van die historische binnensteden verwoest. Dit is ook in Hengelo gebeurd. In oktober 1944 hebben de geallieerden per ongeluk de binnenstad van Hengelo gebombardeerd. Hierdoor ging een groot deel van het historische centrum en het gebied ten zuiden van de spoorlijn verloren.

Tijd voor wederopbouw

Het verwoeste gebied moest weer opgebouwd worden. In 1945 presenteerden de architecten W.R. van Couwelaar en C. Pouderoyen hun ontwerp voor het nieuwe stadshart van Hengelo (Wederopbouwplan 1945). Het bombardement had niet de gehele binnenstad verwoest. Om het nieuwe stadshart te realiseren, werd het gespaarde gedeelte van het historisch centrum alsnog afgebroken. Vooral voor de totstandkoming van het nieuwe Marktplaats aan de oostzijde van de Brinkstraat sneuvelden heel wat huizen. Samen met het Telgen en een klein pleintje aan de Molenstraat werd dit plein het centrum van een druk winkelgebied.

Het ontwerp was erop gericht om Hengelo de uitstraling van een stad te geven. Het centrum werd tot winkelgebied bestemd en om de bereikbaarheid te verbeteren vonden diverse verkeersingrepen plaats.

Typisch wederopbouw

De term 'wederopbouw' wordt vaak genoemd, maar wat betekent het eigenlijk en wat is kenmerkend voor wederopbouw?

Wanneer gesproken wordt over wederopbouw bedoelt men over het algemeen de gebouwen die in de periode 1945-1965 zijn gebouwd.

De gebieden uit de wederopbouw zijn vaak overzichtelijk en wijs opgezet. Verkeerswegen bepalen de structuur. In woonwijken is over het algemeen veel groen aanwezig. In binnensteden zijn vaak grote pleinen te vinden.

De architectuurstromingen die domineerden tijdens de wederopbouw betreffen het 'traditionalisme', het 'modernisme' en een combinatie van beide, ook wel 'shake-hands' architectuur genoemd.

Traditionele architectuur

In het begin van de wederopbouwperiode was vooral het traditionalisme dominant. Kenmerken zijn bijvoorbeeld: bakstenen gevels, vaak donkerrood of bruinachtig van kleur, schuine daken met dakpannen en smeedijzeren versieringen boven deuren en ramen.

Een voorbeeld van traditionele architectuur

Modernistische architectuur

In de Tweede Wereldoorlog werden veel huizen verwoest. De woningnood was enorm. In de loop van de jaren vijftig nam de druk toe om steeds sneller en meer huizen te bouwen. Er werd daarom geëxperimenteerd met nieuwe bouwmethoden. Systeembouw bleek de oplossing en is een belangrijk kenmerk van modernistische architectuur. Andere kenmerken zijn bijvoorbeeld rechthoekige vormen, platte daken, weinig versieringen en vaak grote vensters.

Een voorbeeld van modernistische architectuur

Shake-hands architectuur

Ontwerpers pasten daarnaast een combinatie van beide stromingen toe, de zogenaamde 'shake-hands' architectuur genoemd.

Een voorbeeld van shake-hands architectuur

Wederopbouwarchitectuur in 2007

Veel gehoorde kritiek is dat gebouwen en woningen uit de wederopbouwperiode saai en lelijk zijn. Niet alle panden voldoen meer aan de eisen van deze tijd. Er zijn dan ook behoorlijk wat gebouwen uit de wederopbouw en zelfs hele wijken op de schop gegaan om er vervolgens nieuwbouw te realiseren.

Dit is jammer omdat de wederopbouw, de periode 1945-1965, zo'n bepalende factor is in de Nederlandse geschiedenis en tevens omdat er wel degelijk aandacht is geweest voor architectuur en de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte.

Daarnaast is de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte aan verval onderhevig. Steeds meer openbare ruimte moet plaats maken voor gebouwen en het onderhoud van groen en parken is niet altijd goed. Bovendien werd de openbare ruimte vroeger intensiever gebruikt dan tegenwoordig.

Marktplaats

Een goed voorbeeld van het gebruik van de openbare ruimte in de Hengelose situatie is het Marktplaats.

In de wederopbouwperiode werd er van alles georganiseerd zoals de markt, de intocht van Sinterklaas, de kermis en er waren terrassen te vinden. Het was dé ontmoetingsplaats voor de Hengelose bevolking, op het plein gebeurde het.

Door de jaren heen is het aantal en de frequentie van activiteiten afgenomen waardoor het plein momenteel als ongezellig en sfeerloos ervaren wordt. Maar het kón dus anders.

Gelukkig raken gemeenten, woningcorporaties en ontwerpers zich steeds meer bewust van de kwaliteiten van de wederopbouw en krijgt het zogenaamde 'erfgoed' van de wederopbouw steeds meer aandacht.

Kermis op het Marktplaats in 1963

Het Binnenstadsdebat

Vandaag neemt u deel aan de eerste bijeenkomst om de binnenstad van Hengelo sfeervoller en gezelliger te maken.

Wat vindt u van de wederopbouwarchitectuur in Hengelo?

Wat moet er volgens u gebeuren om de levendigheid die de binnenstad en specifiek het Marktplaats eens had, terug te brengen?

Kijk op Hengelo

-

Binnenstadsdebat

Bijeenkomst 31 augustus 2007

HET OVERSTICHT

provincie Overijssel